

Аналітична записка для громадян призовного віку

Згідно з статтею 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 року, захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є конституційним обов'язком громадян України.

Обов'язок військової служби для громадян України безпосередньо встановлений в Основному Законі. Зокрема, стаття 65 Конституції України передбачає, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України. Ця ж стаття встановлює, що громадяни відбувають військову службу відповідно до закону.

Загальні засади проходження військової служби в Україні регламентовані у Законі України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 року (Далі – Закон), про що вказано у Преамбулі до цього Закону.

Відповідно до статті 2 Закону, військова служба буває наступних видів:

- **строкова** військова служба;
- військова служба **за призовом під час мобілізації**, на особливий період;
- військова служба **за контрактом** осіб *рядового складу; сержантського і старшинського складу; офіцерського складу*;
- військова служба (навчання) курсантів вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів;
- військова служба **за призовом** осіб *офіцерського складу*.

Проведення **чергових призовів** громадян України на **строкову військову службу** у 2020 році визначено в Указі Президента України № 13/2020 від 16 січня 2020 року (Далі – Указ № 13/2020), а також в Указі Президента України №103/2020 від 23 березня 2020 року «Про внесення змін до Указу Президента України від 16 січня 2020 року № 13» (Далі – Указ № 103/2020). Згідно з статтею 3 Указу № 13/2020 та статтею 1 Указу № 103/2020, постановлено призвати на строкову військову службу **придатних за станом здоров'я** до військової служби громадян України **чоловічої статі**, яким до дня відправлення у військові частини виповнилося **18 років**, та старших осіб, які **не досягли 27-річного віку** і не мають права на звільнення або відстрочку від призову на строкову військову службу:

- 1) у травні — липні 2020 року;
- 2) у жовтні — грудні 2020 року.

Хто підлягає черговому призову у 2020 році?

Чоловіки, які придатні за станом здоров'я і є громадянами України. Військовий обов'язок не поширюється на іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні (частина 6 статті 1 Закону).

Який вік осіб, які підлягають черговому призову у 2020 році?

Мінімальний вік – 18 років. Максимальний вік – 26 років.

Хто не підлягає черговому призову у 2020 році?

- особи, які мають право на **відстрочку** від призову на строкову військову службу
- особи, які мають підстави для **звільнення** від призову на строкову військову службу

Де передбачено право на відстрочку і підстави для звільнення від призову на строкову військову службу?

Відстрочка – стаття 17 Закону.

Звільнення – стаття 18 Закону.

ВІДСТРОЧКА ВІД ПРИЗОВУ НА СТРОКОВУ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ (СТАТТЯ 17 <u>ЗАКОНУ</u>)	
Як надається відстрочка?	За рішенням районної (міської) призовної комісії.
Коло підстав для надання відстрочки	 <ul style="list-style-type: none"> сімейні обставини стан здоров'я здобуття освіти продовження професійної діяльності

Відстрочка <u>за сімейними обставинами</u> за їх бажанням надається призовникам, які мають (частина 2 статті 17 <u>Закону</u>):
<ul style="list-style-type: none"> ● непрацездатних батька і матір ● одинокого непрацездатного батька/матір ● непрацездатних осіб, під опікою, піклуванням чи на утриманні яких перебував призовник ● осіб, над якими призовник здійснює опіку чи піклування, якщо вони не мають інших працездатних осіб - громадян України, зобов'язаних відповідно до законодавства їх утримувати.
<ul style="list-style-type: none"> ● неповнолітніх рідних (повнорідних чи неповнорідних) братів і сестер ● непрацездатних рідних (повнорідних чи неповнорідних) братів і сестер незалежно від їх віку, якщо вони не мають інших працездатних осіб, крім призовника, зобов'язаних відповідно до законодавства їх утримувати;
<ul style="list-style-type: none"> ● одинокого батька/матір, у яких на утриманні перебувають двоє чи більше неповнолітніх дітей, до досягнення старшим із них повноліття за умови офіційного працевлаштування призовника;
<ul style="list-style-type: none"> ● дитину віком до трьох років ● дитину старшу трьох років, яка виховується без матері у зв'язку з її смертю або за рішенням суду;
<ul style="list-style-type: none"> ● двох і більше дітей;
<ul style="list-style-type: none"> ● дитину з інвалідністю;
<ul style="list-style-type: none"> ● дружину з інвалідністю;
<ul style="list-style-type: none"> ● вагітну дружину.

Відстрочка за сімейними обставинами за власним бажанням може надаватися призовнику, який є особою з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (частина 3 статті 17 Закону).

Якщо призову на строкову військову службу підлягають кілька синів одночасно, відстрочка може надаватися одному з них за їх бажанням з урахуванням пропозиції батьків на час проходження строкової військової служби братами, до звільнення в запас одного з них (частина 5 статті 17 Закону).

За загальним правилом відстрочка є правом призовника і він самостійно приймає рішення про її використання або не використання. Однак частина 6 статті 17 Закону передбачає виняток з цього правила, коли районна (міська) призовна комісія може прийняти рішення про надання відстрочки за сімейними обставинами, незважаючи на

небажання призовника нею скористатися, якщо його призов може суттєво погіршити матеріальне становище осіб, яких відповідно до законодавства він повинен утримувати.

Відстрочка за станом здоров'я на строк до одного року надається призовникам, які визнані під час медичного огляду тимчасово непридатними до військової служби (частина 7 статті 17 Закону).

Відстрочка <u>для здобуття освіти на весь період навчання</u> надається громадянам призовного віку, які навчаються (частина 8 статті 17 <u>Закону</u>):
<ul style="list-style-type: none">у закладах загальної середньої освіти III ступеня та професійної (професійно-технічної) освіти з денною формою навчання; <p>АЛЕ: У разі досягнення такими призовниками 21-річного віку відстрочка втрачає силу;</p>
<ul style="list-style-type: none">у закладах фахової передвищої освіти з денною формою навчання, у тому числі під час здобуття початкового рівня (короткого циклу) та першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за програмами ступеневої системи освіти;
<ul style="list-style-type: none">у закладах фахової передвищої та/або вищої освіти з денною формою навчання, у тому числі під час здобуття наступного ступеня освіти;
<ul style="list-style-type: none">у закладах середньої або вищої духовної освіти з денною формою навчання;
<ul style="list-style-type: none">в інтернаті, аспірантурі або докторантурі з відривом або без відриву від виробництва;
<ul style="list-style-type: none">при вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти і проходять військову підготовку за програмою підготовки офіцерів запасу; <p>Така відстрочка надається на весь період проведення військової підготовки та на строк від завершення підготовки до присвоєння громадянину України первинного військового звання офіцерського складу, але не довше ніж до кінця поточного року після завершення підготовки.</p>
<ul style="list-style-type: none">у закладах освіти інших держав в рамках міжнародних договорів України.

Громадяни призовного віку, які:

- перервали навчання у зв'язку з отриманням академічної відпустки
- реалізують право на академічну мобільність
- поновлені у закладі вищої освіти

право на надану відстрочку від призову на строкову військову службу не втрачають (частина 11 статті 17 Закону).

У разі переведення призовників, які навчаються у закладах **вищої чи фахової передвищої освіти** з **денною** формою навчання, для навчання в **інший заклад вищої чи фахової передвищої освіти** із зазначеною формою навчання **право на відстрочку від призову на строкову військову службу не втрачається**.

Важливо: відстрочка для здобуття освіти надається лише у разі навчання на **денній формі навчання** у закладах освіти. На призовників заочної форми навчання відстрочка **не поширюється**.

Відстрочка <u>для продовження професійної діяльності</u> надається таким громадянам
--

призовного віку (частина 13 статті 17 <u>Закону</u>):	
<ul style="list-style-type: none"> ● педагогічним працівникам, які: <ul style="list-style-type: none"> – здобули <i>вищу освіту</i> – за основним місцем роботи працюють у <i>закладах загальної середньої освіти</i> – за умови <i>повного навантаження</i> на займаній посаді 	на весь період їх роботи за спеціальністю
<ul style="list-style-type: none"> ● медичним працівникам, за умови повного навантаження на займаній посаді 	на весь період їх роботи за фахом у сільській місцевості
<ul style="list-style-type: none"> ● священнослужителям, які: <ul style="list-style-type: none"> – <i>закінчили заклади</i> вищої або середньої духовної освіти – <i>займають посаду в релігійних організаціях</i>, що діють на основі статуту (положення), зареєстрованого у встановленому порядку 	на час виконання обов'язків священнослужителя
<ul style="list-style-type: none"> ● сільським, селищним, міським головам 	на строк виконання ними цих повноважень
<ul style="list-style-type: none"> ● особам, які: <ul style="list-style-type: none"> – мають ступінь доктора філософії (кандидата наук)/доктора мистецтв або доктора наук – працюють на посадах за спеціальністю відповідно до групи спеціальностей за галузями знань (науки)/мистецтв, за якими присуджено науковий/освітньо-творчий ступінь 	на весь період їх роботи за цією спеціальністю
<ul style="list-style-type: none"> ● резервістам 	на весь період служби у військовому резерві
<ul style="list-style-type: none"> ● поліцейським 	на весь період їх служби

Відстрочка надається призовникам, яким **повідомлено про підозру** у вчиненні кримінального правопорушення або стосовно яких **кримінальне провадження розглядається судом, - до прийняття відповідного рішення** (частина 14 статті 17 Закону).

Згідно з частиною 16 статті 17 Закону, у випадках, не передбачених цим Законом, відстрочка від призову на строкову військову службу може бути надана призовникам згідно з рішеннями призовної комісії Автономної Республіки Крим, обласних та Київської міської призовних комісій за поданням районних (міських) призовних комісій.

Відповідно до частини 16 статті 17 Закону, надання відстрочки від призову на строкову військову службу покладає на призовників **обов'язок подавати щороку до 1 жовтня у районні (міські) військові комісаріати документи, що підтверджують їх право на відстрочку.**

Призовники, які:

- втратили підстави для надання відстрочки
- не мають права на відстрочку
- не мають підстав для звільнення
- і не призвані з різних причин на строкову військову службу у встановлені строки

повинні бути призвані під час здійснення чергового призову (частина 17 статті 17 Закону).

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПРИЗОВУ НА СТРОКОВУ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ (СТАТТЯ 18 ЗАКОНУ)	
Від призову на строкову військову службу в мирний час звільняються громадяни України (частина 1 статті 18 <u>Закону</u>):	
● які визнані за станом здоров'я непридатними до військової служби в мирний час;	
● які до дня відправлення на строкову військову службу досягли 27-річного віку ;	
● які виконали обов'язки служби у військовому резерві протягом строків першого та другого контрактів ;	
● батько/мати, рідний (повнорідний, неповнорідний) брат/сестра яких загинули, померли або стали особами з інвалідністю під час проходження військової служби або зборів військовозобов'язаних. Призовники, які мають право на звільнення від призову на цій підставі, можуть його не використовувати.	
● які до набуття громадянства України пройшли військову службу в інших державах ;	
● які були засуджені за вчинення злочину до позбавлення волі, обмеження волі, у тому числі із звільненням від відбування покарання;	
● яким після закінчення закладів вищої освіти присвоєно військові (спеціальні) звання офіцерського (начальницького) складу .	

Призов громадян України на строкову військову службу

Громадяни України проходять строкову військову службу відповідно до законів України у Збройних Силах України та інших військових формуваннях з метою здобуття військово-облікової спеціальності, набуття практичних навичок і умінь для збройного захисту Вітчизни (частина 7 статті 2 Закону).

Організація підготовки та проведення **призову** громадян України на строкову військову службу здійснюється міськими (районними) державними адміністраціями (виконавчими органами міських рад) у взаємодії з міськими (районними) військовими комісаріатами (частина 4 статті 15 Закону).

Призов громадян України на строкову військову службу включає **проходження** ними **призовної комісії** та **відправлення** їх до **військових частин** (частина 3 статті 15 Закону).

Відповідно до статті 7 <u>Указу 13/2020</u> та статті 1 <u>Указу № 103/2020</u>	
пункт 1 статті 3 щодо призову у травні-липні 2020 року , набирає чинності з 1 березня 2020 року	пункт 2 статті 3 щодо призову у жовтні-грудні 2020 року набирає чинності з 1 вересня 2020 року

Після набрання чинності Указом Президента України щодо проведення чергового призову (частина 3 статті 15 Закону):

- **призовники, яким надійшла повістка** районного (міського) військового комісаріату на прибуття до призовної дільниці для проходження призовної комісії, **зобов'язані прибути в пункт і у строк, зазначені в повістці**
- у разі **якщо** за будь-яких обставин **повістка не надійшла, громадяни призовного віку зобов'язані з'явитися до призовної дільниці в десятиденний строк** з дня початку відповідного чергового призову, визначеного Указом Президента України;
- **призовники, які змінили місце проживання, зобов'язані в семиденний строк прибути** до районного (міського) військового комісаріату **за новим місцем** проживання для взяття на військовий облік;
- **керівники підприємств, установ, організацій і закладів освіти незалежно від підпорядкування та форм власності на вимогу військових комісаріатів забезпечують своєчасне прибуття громадян призовного віку до призовних дільниць.**

У ході проведення чергового призову зміна місця військового обліку громадян призовного віку **не допускається**, за винятком випадків, які **передбачають** (частина 9 статті 15 Закону):

Такі випадки мають бути **підтвержені** відповідними документами.

- переведення на **роботу в іншу місцевість**;
- переїзд на **нове місце проживання**;
- прийняття до закладу освіти і вибуття в **іншу місцевість для продовження навчання**;
- направлення **за розподілом на роботу в іншу місцевість** після закінчення закладу освіти.

Поважні причини неприбуття до призовних дільниць (частина 11 статті 15 Закону)

Мають бути підтверджені відповідними документами.

● перешкода стихійного характеру● хвороба призовника● інші обставини, які позбавили можливості особисто прибути у зазначені пункт і строк	● смерть близького родича призовника (батьків, дружини, дитини, рідних брата, сестри, діда, баби)● смерть близького родича його дружини.

Повноваження районних (міських) призовних комісій (частина 3 статті 16 Закону)

Повноваження комісії АРК, обласних та Київської міської призовної комісії (частина 7 статті 16 Закону)

● організація медичного огляду призовників та призов громадян України на строкову військову службу з призначенням їх для служби у Збройних Силах України чи іншому військовому формуванні;	● керівництво діяльністю районних (міських) призовних комісій;

<ul style="list-style-type: none"> ● надання призовникам відстрочки відповідно до статті 17 <u>Закону</u>; 	<ul style="list-style-type: none"> ● організація медичного огляду громадян України, які: <ul style="list-style-type: none"> – визнані районними (міськими) комісіями з питань приписки або районними (міськими) призовними комісіями <u>непридатними</u> або <u>тимчасово непридатними</u> до військової служби за станом здоров'я – <u>заявили про незгоду з результатами</u> медичного огляду чи рішеннями районних (міських) комісій – призвані на строкову військову службу безпосередньо перед їх відправленням у військовій частині;
<ul style="list-style-type: none"> ● звільнення призовників від призову відповідно до статті 18 <u>Закону</u>, взяття їх на облік військовозобов'язаних або виключення з військового обліку; 	<ul style="list-style-type: none"> ● перевірка підстав щодо надання відстрочки або звільнення від призову;
<ul style="list-style-type: none"> ● направлення призовників, які виявили бажання вступити до вищих військових навчальних закладів або військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, для проходження випробувань та складання вступних іспитів або прийняття рішення про відмову в такому направленні; 	<ul style="list-style-type: none"> ● контроль за обґрунтованим призначенням призовників для служби у Збройних Силах України чи іншому військовому формуванні з урахуванням їх освіти, досвіду, здібностей, інтересів та особистих можливостей;

<ul style="list-style-type: none"> • направлення до лікувально-профілактичних закладів за місцем проживання (перебування) громадян, яких визнано тимчасово непридатними до військової служби; 	<ul style="list-style-type: none"> • розгляд скарг громадян на рішення та дії районних (міських) призовних комісій.
<ul style="list-style-type: none"> • організація роботи з вивчення особистостей призовників, їх морально-ділових якостей та сімейного стану; 	
<ul style="list-style-type: none"> • направлення до правоохоронних органів матеріалів на призовників, які ухиляються від призову на строкову військову службу; 	
<ul style="list-style-type: none"> • внесення на розгляд призовної комісії вищого рівня клопотань щодо надання громадянам України відстрочок від призову на строкову військову службу у випадках, не передбачених цим Законом. 	

Матеріальне забезпечення громадян України у зв'язку з призовом на військову службу (стаття 21 Закону)

1. Громадянам України, які звільняються з роботи у зв'язку з призовом виплачується вихідна допомога в розмірі двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб на 1 січня календарного року.

2. Громадяни України для виконання обов'язків, пов'язаних із призовом, а також особи, які направляються районними (міськими) військовими комісаріатами на медичний огляд (медичне обстеження в амбулаторних чи стаціонарних умовах), лікування, звільняються від роботи на час, необхідний для виконання зазначених обов'язків та перебування в лікувальному закладі охорони здоров'я, із збереженням за ними місця роботи, займаної посади і середньої заробітної плати.

3. Перевезення громадян України, пов'язані з призовом на військову службу, до місця служби та їх харчування в дорозі здійснюються за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання Міністерства оборони України та інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво відповідними військовими формуваннями, до яких направляються військовослужбовці.

Строки строкової військової служби в календарному обчисленні (частина 1 статті 23 Закону)

для солдатів і матросів, сержантів і старшин в Збройних Силах України та інших військових формуваннях	для осіб, які на час призову мають ступінь вищої освіти магістра
до 18 місяців	до 12 місяців

Відповідно до пункту 1 частини 1 статті 24 Закону, для громадян, призваних на строкову військову службу **початком** проходження військової служби вважається день відправлення у військову частину з обласного збірного пункту

Згідно з частиною 3 статті 24 Закону, **закінченням** проходження військової служби вважається день виключення військовослужбовця зі списків особового складу військової

частини (військового навчального закладу, установи тощо) у порядку, встановленому положеннями про проходження військової служби громадянами України.

Військовослужбовці строкової військової служби звільняються із служби на наступних підставах: (частина 2 статті 26 <u>Закону</u>)	
а) у зв'язку із закінченням встановлених строків військової служби	у строки, визначені <i>Указом Президента України</i>
б) за станом здоров'я	на підставі <i>висновку (постанови) військово-лікарської комісії</i> про непридатність до військової служби
в) за сімейними обставинами Військовослужбовці можуть не використовувати право на звільнення зі служби за цією підставою.	у разі <i>виникнення</i> у них <i>права на відстрочку чи звільнення</i> внаслідок зміни сімейних обставин
г) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком суду , яким призначено покарання у виді позбавлення волі .	